

61

Spoločenskovedný ústav SAV, Karpatská 5, Košice

Už pri príprave plánov na rok 1988 bolo zrejme, že táto deka rok, v ktorom budú čakať pracovníkov SAV národná slávnosť. Prakticky vo všetkých významných oblastiach sa začal pripravovať zber empirických údajov a ich spracovanie a analýza. K čomu prístupilo aj spracovanie významných výstupov. Z toho k plánovanej výstupom na úrovni ŠPÚV pribudli v prístavbe "K" sa žiaľte vo forme podkladov zo strany spoločnosti; práce. Podobne ako v predchádzajúcom období 1986 a prípravu podkladových materiálov pre potreby krajských a miestnych organizácií tých orgánov. V závere roka boli vykonané príslušné informácie a výsledky vplyvov a z výsledkov pracovnej skupiny

S p r á v a

o činnosti Spoločenskovedného ústavu SAV v roku 1988

Podobne ako v predchádzajúcom období sa aj v uplynulom roku uskutočnilo na ŠÚV SAV niekoľko podujatí, na organizovaní ďalších sa patar a jone prebavovali podielali. Na ústave sa uskutočnil vo februári seminár v problematike cigánskej rodiny a v integrácii pracovných cigánskych obyvateľov, v závere novembra to bol seminár "Mládež a jej sociálny život". Táto podujatia mali veľkolepý charakter a svojím prístupom získali pozitívny ohlas. Charakter odovzdávania výsledkov výskumu spoločnosti práci malo podujatie usporiadané štátom techniky ČSVR v Bratislave spolu s ŠÚV SAV a OGB s názvom "Časový faktor a stratégia výskumu - uplatňovanie nádeje v pracovnej skupine". Zúčastnilo sa na ňom 100 účastníkov rôznych štátov spoločnosti práce.

Košice

január, 1989

Aj keď sa v uplynulom roku začala pripravovať nová pracovná deka, tak sa združila príprava koncepcie ďalšieho rozvoja aj v rámci deka, v ktorom začala plánovať národných slávností, zakot-

1. Úvod

Už pri príprave plánov na rok 1988 bolo zrejmé, že pôjde rok, v ktorom budú čakať pracovníkov SvÚ SAV náročné úlohy. Prakticky vo všetkých výskumných úlohách sa začal prelínať zber empirických údajov s ich spracovaním a analýzou, k čomu pristúpilo aj spracovanie významných výstupov. Z nich k plánovaným výstupom na úrovni ŠPZV pribudli v priebehu roka ďalšie vo forme požiadaviek zo strany spoločenskej praxe. Podobne ako v predchádzajúcom období išlo o prípravu podkladových materiálov pre potreby krajských a mestských stranických orgánov. V závere roka boli vyžiadané priebežné informácie z výskumu cigánskej rodiny a z výskumu pracujúcej mládeže pre potreby predsedu vlády SSR.

Podobne ako v predchádzajúcom období sa aj v uplynulom roku uskutočnilo na SvÚ SAV niekoľko podujatí, na organizovaní ďalších sa ústav a jeho pracovníci podieľali. Na ústave sa uskutočnil vo februári seminár k problematike cigánskej rodiny a k integračnému procesu cigánskych obyvateľov. V závere novembra to bol seminár "Mládež a jej sociálny svet". Obe podujatia mali celoštátny charakter a svojím priebehom získali pozitívny ohlas. Charakter odovzdávania výsledkov výskumov spoločenskej praxi malo podujatie usporiadané Domom techniky ČSVTS v Košiciach spolu s SvÚ SAV a OOR s názvom "Ľudský faktor a stratégia urýchlenia - uplatňovanie mládeže v pracovnom procese". Zúčastnilo sa ho asi 100 zástupcov rôznych sfér spoločenskej praxe.

Aj keď sa v uplynulom roku začala príprava novej päťročnice, čo sa odrazilo prípravou koncepcií ďalšieho rozvoja aj v rámci ústavu, ťažiskom ostalo plnenie náročných úloh, zakot-

vených v harmonogramoch a výskumných plánoch. Správu o ich plnení predkladáme podľa stanovenej štruktúry.

2.5. V r. 1988 pokračovalo riešenie 4 disciplinárnych úloh, ktorých riešiteľské pracoviská je 843. Úlohy disciplinárnej úlohy rozpracovali podľa výkazu a 1. úrovňovej úlohy, na vtedajšie 1 úroveň pokračovali s riešením prírodných 1 úroveňových úloh, ktoré sa postupne rozpracovávali na 1. úroveň a interpretáciu týchto výsledkov v súvislosti s prírodnými plánovými výstupmi. Postup práce v jednotlivých úlohách bol nasledovný:

v 56 IX-9-9/88 "Vývoj a rastovanie spoločnej a úkrajinskej národnosti v období výstavby socializmu" /zodp. riš. dr. Gajdos, Štef., a v 56 IX-9-9/88 "Dokonalá kultúra a socialistická spoločnosť: úloha štátnej administrácie v oblasti úkrajinskej prírody" /zodp. riš. dr. Vávroš, Štef./ bolo hlavnou úlohou príprava úloh, ktoré sa realizovali v rámci výstavby spoločnej kultúry v období výstavby socializmu. Tento úlohu sa pripravil na základe úlohy, ktorá sa realizovala v období výstavby socializmu v rámci úkrajinskej prírody. V rámci úlohy pripravil úlohu, ktorá sa realizovala v období výstavby socializmu v rámci úkrajinskej prírody. V rámci úlohy pripravil úlohu, ktorá sa realizovala v období výstavby socializmu v rámci úkrajinskej prírody.

v 56 IX-12-1/88 "Spoločnosť a úkrajinská príroda" /zodp. riš. dr. Gajdos, Štef./ bolo hlavnou úlohou príprava úloh, ktoré sa realizovali v rámci výstavby spoločnej kultúry v období výstavby socializmu. Tento úlohu sa pripravil na základe úlohy, ktorá sa realizovala v období výstavby socializmu v rámci úkrajinskej prírody. V rámci úlohy pripravil úlohu, ktorá sa realizovala v období výstavby socializmu v rámci úkrajinskej prírody.

2. výsledky plnenia plánu výskumných úloh a ich realizácia v spoločenskej praxi

2.2 V r. 1988 pokračovalo riešenie 4 čiastkových úloh ŠPZV, ktorých riešiteľským pracoviskom je SvÚ SAV, 1 čiastkovej úlohy rezortného plánu výskumu a 1 ústavnej úlohy. Vo väčšine z nich pokračoval zber a získavanie primárnych i sekundárnych údajov, avšak ťažisko sa postupne presúvalo na ich analýzu a interpretáciu hlavne v súvislosti s prípravou plánovaných výstupov. Postup prác v jednotlivých úlohách ŠPZV bol nasledovný:

V ČÚ IX-9-2/03 "Vývoj a postavenie maďarskej a ukrajinskej národnosti v období výstavby socializmu" /zodp. rieš. dr. Gajdoš, CSc./ a v ČÚ IX-9-2/04 "Duchovná kultúra a socialistické národné vedomie obyvateľstva národnostne zmiešaných oblastí SSR ..." /zodp. rieš. dr. Výrost, CSc./ bola hlavnou úlohou príprava zborníka podkladových materiálov "Vývoj a postavenie ukrajinskej národnosti v období výstavby socializmu". Tento zborník bol pripravený a po úprave po posúdení zadaný do tlače v stanovených termínoch. V oboch úlohách pokračoval zber a analýza údajov, ako aj príprava publikačných a ďalších výstupov.

V ČÚ IX-10-1/04 "Spoločenské vedomie mládeže a činitele jeho formovania" /zodp. rieš. dr. Lovaš, CSc./ sa pozornosť sústreďovala na prípravu teoreticko-analytického podkladového materiálu /s rovnakým názvom ako je ČÚ/, ktorý je hlavným výstupom z riešenia tejto ČÚ. V príprave uvedeného materiálu

došlo k istým časovým posunom, zapríčineným problémami pri strojnopočetnom spracovaní empirických údajov. Jeho príprava bola ukončená v decembri, oponentúra a odovzdanie koordinátorovi HÚ IX-10-1 sa uskutoční v januári 1989 /čo je v súlade s harmonogramom ŠPZV, kde bol stanovený termín 1. štvrtýrok 1989/. Aj v tejto úlohe pokračoval zber a analýza údajov, okrem publikačných výstupov boli na báze ČÚ usporiadané 2 podujatia, jedno nasmerované k spoločenskej praxi - v spolupráci s Domom techniky ČSVTS a seminár výskumných pracovníkov.

V ČÚ IX-3-10/03 "Súčasná tendencie vo vývoji typov cigánskej rodiny a problém začleňovania Cigánov do spoločenských štruktúr" /zodp. rieš. dr. Bačová, CSc./ sa v priebehu roka uskutočnil zber údajov rozsiahleho empirického výskumu. Už zo spracovaných údajov bol pripravený v súlade s plánom podkladový materiál pre Komisiu vlády SSR pre otázky cigánskych obyvateľov "Postavenie cigánskej rodiny v SSR". Aj na báze tejto ČÚ sa uskutočnilo odborné podujatie, na ktorom boli prezentované dosiahnuté výsledky a východiská pre ďalšiu prácu.

2.2.1 Z riešenia výskumných úloh, týkajúcich sa problematiky národností majú zásadný gnozeologický význam poznatky, získané rozpracovaním všeobecného prístupu k skúmaniu národného vedomia a otázok, súvisiacich s vývojom ukrajinskej národnosti. Komplexne bola spracovaná problematika ukrajinskej národnosti na Slovensku a získali sa poznatky, prinášajúce niektoré nové pohľady na formovanie názorov a realizáciu politiky KSČ i štátu na riešenie postavenia ukrajinskej ná-

rodnosti a sociálno-ekonomický vývoj oblastí obývaných ukrajinským obyvateľstvom s dôrazom na industrializáciu regiónu. Ďalej boli rozpracované otázky, týkajúce sa ukrajinskej národnostnej kultúry, školstva, tlače a ich vplyvu na formovanie vedomia obyvateľov slovensko-ukrajinskej národnostne zmiešanej oblasti.

Na základe empirických údajov bol získaný obraz o aktuálnom stave národného vedomia v národnostne zmiešaných oblastiach SSR. Zistenia odrážajú špecifiká vývoja národností, žijúcich v SSR a celých národnostne zmiešaných oblastí.

Prvá úroveň významu poznatkov, získaných v rámci výskumu mládeže, spočíva v zistení aktuálneho stavu vybraných zložiek spoločenského vedomia pracujúcej mládeže. Ide konkrétne o hodnotové orientácie a životné ciele, o názory na spoločnosť a vzťah k práci, z ktorých možno usudzovať na črty svetonázoru mladých ľudí.

Analýza vplyvu niektorých činiteľov formovania uvedených zložiek vedomia pracujúcej mládeže poukázala na význam pohlavia, vzdelania, sociálnotriednej príslušnosti na priebeh zmien pozdĺž vekovej osi v danom kontexte. Získané údaje potvrdili významné súvislosti spoločenskej aktivity mladých pracujúcich s procesom formovania ich vedomia, ako aj významnú úlohu pracovných kolektívov v tomto procese.

Z globálneho hľadiska pripisujeme najväčší význam zisteným prejavom orientácie mladých ľudí na seba a prebiehajúci proces individualizácie ich životného štýlu.

V prvej fáze výskumu cigánskej rodiny boli na základe

reprezentatívneho výberu týchto rodín zo Slovenska získané údaje o rodinách, cigánskych mužoch a ženách v oblasti pracovnej aktivity, partnerstva a rodičovstva, bývaní a majetkových pomeroch rodiny, ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre hlbšie riešenie problematiky. Ide konkrétne o zistenia, týkajúce sa sociálno-triednej, profesijnej, vzdelanostnej a kvalifikačnej štruktúry cigánskych obyvateľov, v oblasti partnerstva sa postihujú zvláštnosti vzniku, legalizácie a ukončovania manželsko-rodinných vzťahov a charakterizuje sa spôsob plnenia niektorých funkcií cigánskej rodiny, hlavne biologicko-reprodukčnej.

2.2.3 Spolupráca so spoločenskou praxou
V súvislosti s problematikou cigánskej rodiny SvÚ SAV spolupracuje na báze dohody so Sekretariátom Komisie rady VS KNV pre otázky cigánskych obyvateľov a s Národným výborom mesta Košíc.

Charakter spolupráce má pravidelný kontakt so Sekretariátom Komisie vlády SSR pre otázky cigánskych obyvateľov a v súvislosti s problematikou mládeže so SÚV SZM. Obsahom sú konzultácie, poskytovanie údajov a príprava podkladových materiálov zo strany SvÚ SAV.

2.2.6 V novembri 1988 bola na požiadanie spracovaná priebežná informácia z riešenia výskumných úloh, týkajúcich sa problematika cigánskej rodiny /11 s./ a problematiky pracujúcej mládeže /16 s./, pre potreby predsedu vlády SSR.

V súvislosti s prípravou krajskej a mestskej ideologickej konferencie boli na požiadanie spracované podkladové materiály pre VS KV KSS a MV KSS v Košiciach.

3. Medzinárodná vedecká spolupráca

3.1. Výsledky spolupráce s krajinami soc. spoločenstva

3.1.1. Dvojstranná spolupráca S AV SŠ

SvÚ SAV je v rámci témy 30.4 spoluriešiteľom úlohy "Sociálnopsychologické problémy spoločnej činnosti", ktorú zo strany ZSSR zabezpečuje Psychologický ústav AV ZSSR v Moskve. Na báze tejto témy sa uskutočnilo v septembri čs.-sovietske sympóziu, na ktorom boli prezentované výsledky doterajšej práce. Na podujatí vystúpili s referátmi 2 pracovníci SvÚ SAV. Získané poznatky sú uplatňované v riešení ČÚ IX-10-1/04, jej témy, týkajúcej sa pôsobenia mladých ľudí v pracovných kolektívoch. V rámci reciprocity bola na P Ú AN ZSSR plánovaná v r. 1988 cesta dr. Baumgartnera, ktorá sa z dôvodov organizačných problémov pri zabezpečení jeho pobytu neuskutočnila.

SvÚ SAV ďalej spolupracuje s Inštitutom sociálnych i ekonomických problém zarubežných strán AV USSR v Kyjeve. V rámci nej vycestovali do Kyjeva v priebehu roka 1988 dvaja pracovníci SvÚ SAV /Konečný, Kita/ a dvaja pricestovali na náš ústav. Tieto recipročné cesty sú zamerané na riešenie témy 10.4 - konzultácií k téme "Pohraničné styky v systéme ekonomických, spoločensko-politických a kultúrnych vzťahov bratských krajín. Historické skúsenosti a súčasný rozvoj". K téme boli vypracované 4 príspevky do medzinárodnej publikácie "Prigraničnoje sotrudničestvo soc. stran" 2 z príspevkov boli zaradené do publikácie a ďalšie 2 vyšli v časopise

"Zarubežnyj mir".

V r. 1988 sa realizoval empirický výskum k téme v 15 organizáciách VS kraja a výsledky výskumu spracované v podobe príspevkov boli prednesené na pracovnom stretnutí v Užhorode v októbri - vyjde zborník. V súvislosti so zmenou hospodárskeho mechanizmu a so zavádzaním prestavby aj vo vzťahoch medzi soc. štátmi sa ukázala väčšia potreba skúmania ekonomických otázok pohraničnej spolupráce.

4. Plnenie úloh v oblasti vedeckej výchovy

4.1 SvÚ SAV nie je školiacim pracoviskom ani v jednom z odborov, ktoré sú rozvíjané na SvÚ SAV.

K 31. 12. 1988 je na pracovisku 7 interných vedeckých aspirantov, z toho 4 v odbore psychológia, 2 v odbore história a 1 v odbore sociológia

a 7 externých vedeckých aspirantov, z toho 3 v odbore história, 1 v odbore národopis, 2 v odbore sociológia a 1 v odbore psychológia.

V roku 1988 doba internej vedeckej aspirantúry uplynula jednej pracovníčke, ktorá zatiaľ nepredložila kandidátsku dizertačnú prácu.

Na študijnom pobyte sú 4 pracovníci, 2 v odbore história, 1 v odbore psychológia a 1 v odbore sociológia.

5. Rozvoj a zdokonaľovanie činnosti pracoviska

5.1. Zdokonaľovanie činnosti pracoviska

V r. 1988 boli spracované koncepcie ďalšieho rozvoja ved-

ných disciplín rozvíjaných na ústave: sociálnej psychológie, sociológie a histórie. Z týchto koncepcií budú vychádzať návrhy na výskumné úlohy pre budúcu päťročnicu. V súlade s dlhodobou orientáciou SvÚ SAV potvrdenou pri hodnotení činnosti ústavu na úrovni predsedu a podpredsedu SAV bude pokračovať výskum národností a výskum mládeže s rozšírením výskumného záberu. Pre budúcu päťročnicu je plánované pokračovanie aj výskumu cigánskej rodiny. Z hľadiska zapojenia do plánov výskumných úloh by malo byť dôležitým aj rozšírené zapojenie SvÚ SAV do komplexného výskumu človeka /v súčasnosti rezortná úloha R-01-561/.

Významným prvkom v zdokonalení činnosti pracoviska by mala byť zmena organizačnej štruktúry, ktorá sa uskutoční 1. 1. 1989. Nová organizačná štruktúra predpokladá zastúpenie vedných disciplín - sociálnej psychológie, sociológie, histórie - na úrovni odborov /doteraz to boli oddelenia/, pričom oddelenia by tvorili riešiteľské kolektívy výskumných úloh. Táto zmena by mala prispieť k efektívnejšiemu zavádzaniu nových prvkov do riadenia pracoviska.

5.2. Spolupráca s vysokými školami

Oddelenia histórie a sociálnej psychológie SvÚ SAV dlhodoobe spolupracujú s katedrami dejín a psychológie FF UPJŠ, čo je zakotvené aj v dohodách. Táto spolupráca sa koncentruje na účasť pracovníkov SvÚ SAV vo výuke, na prípravu študentov formou ich pôsobenia ako pomocných vedeckých síl /v šk. r. 1987/88 to bol 1, v šk. r. 1988/89 3 študenti/, na druhej

strane katedra dejín FF UPJŠ je školiacim pracoviskom 4 pracovníkov ústavu.

Viacerí pracovníci UPJŠ, VŠT i VŠE - detašovaného pracoviska, sú zapojení do výskumných úloh, ktorých riešiteľským pracoviskom je SvÚ SAV. Skupina pracovníkov z oddelenia sociálnej psychológie časťou svojej kapacity sa podieľa na riešení ČÚ ŠPZV, ktorej riešiteľským pracoviskom je katedra psychológie FF KÚ v Prahe.

5.4. Personálne, materiálne a finančné zabezpečenie rozvoja vedeckej základne

5.4.1. K 31. 12. 1988 pracuje v ústave 30 interných pracovníkov z toho v kategórii vedeckých pracovníkov 10, v kategórii odborných pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním 12, odborných pracovníkov so stredoškolským vzdelaním 5, v kategórii robotníkov 3. Z kategórie vedeckých pracovníkov sú 4 samostatní vedeckí pracovníci /2 od roku 1988/ 3 vedeckí pracovníci I a 3 vedeckí asistenti.

Okrem toho pôsobia na ústave 7 interní ašpiranti a 4 pracovníci sú na študijnom pobyte.

Celkový mzdový fond bol v priebehu roka upravovaný a jeho konečná výška je 1 185 000,- Kčs, z toho je 22 000,- Kčs určených na ostatné osobné výdavky.

5.4.2. Na rok 1988 mal ústav plánované investičné výdavky vo výške 200 000,- Kčs z dôvodu plánovaného nákupu služobného motorového vozidla. Nakoľko z bilančných dôvodov nebolo možné prideliť pre potreby ústavu nové motorové vo-

zidlo, bolo bezplatným prevodom presunuté vozidlo z ÚP SAV. Z plánovanej sumy bolo preto vyčerpaných len 40 000 Kčs na nákup elektrických písacích strojov a videotechniky.

5.4.3. Okrem vyššie uvedeného nebola zakúpená žiadna iná prístrojová ani výpočtová technika.

5.5. Zabezpečenie zdrojov vedeckých informácií

Hlavnými zdrojmi údajov a informácií sú pre riešiteľské kolektívy okrem odbornej literatúry realizované empirické výskumy. V súvislosti s ich zabezpečením je potrebné upozorniť na isté opakujúce sa problémy.

Pri realizácii sociologických a sociálnopsychologických výskumov sa stretávame s ťažkosťami pri zabezpečovaní zberu údajov a výskumnej vzorky. V zahraničí /napr. v BĽR/ sa táto otázka rieši finančnou úhradou straty času účastníkom výskumov.

Realizácia archívnych výskumov naráža na problémy krytia cestovného a zabezpečenia pobytu /hlavne v Prahe a Bratislave/. Výpomoc zo strany SAV a ČSAV by v tomto smere mohla účinne pomôcť riešiť tieto otázky /ubytovanie/.

Aj pri orientácii na analýzu empirických dát z vlastných výskumov je dôležitým sledovanie odbornej literatúry. V súčasnej situácii však sme nútení skôr znižovať počet odoberaných časopisov, resp. nákup kníh. Medziknižničná výpožičná služba domáca i medzinárodná sú účinnou pomocou, ale z časového hľadiska nepružnou. Dost' pružná nie je ani spolupráca

s knižnicami iných ústavov SAV.

6. Výsledky kultúrno-politickej, riadiacej a vedecko-popularizačnej činnosti

6.1. Základné prvky zdokonaľovania činnosti pracoviska v rámci celkovej prestavby spoločnosti sa realizovali v rozsahu popísanom v bode 5.1.

6.2. Charakter úloh, prispievajúcich k sociálno-ekonomickému a kultúrnemu rozvoju spoločnosti, majú prakticky všetky úlohy SvÚ SAV. V záujme zabezpečenia prenosu získaných poznatkov formou kultúrno-politických aktivít boli v r. 1988 ústavom, alebo za jeho spoluúčasti, pripravené viaceré podujatia smerujúce k spoločenskej praxi. Týka sa to predovšetkým podujatia "Ľudský faktor a stratégia urýchlenia - uplatňovanie sa mladých ľudí v spoločnosti", ktoré sa uskutočnilo v novembri 1988 v St. Smokovci. Jeho organizátorom bol Dom techniky ČSVTS v Košiciach spolu s SvÚ SAV a OOR Košice-mesto. Zúčastnilo sa ho asi 100 pracovníkov NV, školstva a priemyselných podnikov VS kraja. Charakter styku so spoločenskou praxou mal seminár k problematike cigánskej rodiny a k integračnému procesu cigánskych obyvateľov.

6.3. Aj keď v oblasti publikačnej aktivity pracovníkov SvÚ SAV má rozhodujúcu úlohu príprava odborných štúdií a článkov bolo v oblasti popularizačnej činnosti vytvorených a väčšinou už zverejnených 52 popularizačných článkov. Z nich väčšina 33 pripadá na seriál článkov L. Kitu k proble-

matike náboženstva v Zore východu. Ďalšie popularizačné články boli uverejnené v Novom slove /A. Zeľová/ a najmä v stránickej tlači Východoslovenského kraja - Východoslovenské noviny a Večer. Naďalej je treba posilňovať orientáciu na propagovanie vedeckovýskumných výsledkov pracoviska a najmä pokúsiť sa rozšíriť spektrum pôsobenia aj na ďalšie tlačové orgány.

Z publikácií a zborníkov, ktoré sú tlačené malotirážou, SvÚ SAV v uplynulom vydala:

- Základné otázky pohraničnej spolupráce krajín - členov SVHP. Zborník z rovnomeného seminára, SvÚ SAV, Košice, 1988.
- Teoretické a metodologické východiská výskumu cigánskej rodiny a výskumu integračného procesu cigánskych obyvateľov. Zborník z rovnomeného seminára, SvÚ SAV, Košice, 1988.

Do tlače boli pripravené:

- zborník Vývoj a postavenie ukrajinskej národnosti na Slovensku v rokoch výstavby socializmu.

z/ Z periodických publikácií SvÚ SAV vydáva interný vedecký bulletin Vedecké informácie SvÚ SAV, v r. 1988 boli vydané jeho 2 čísla /1988/1 a 1988/2/.

Čakova bolo v r. 1988 spracovaných a zaslanych do redakcií časopisov a zborníkov a podujatí 78 vedeckých štúdií

7. Edičná činnosť

V oblasti publikačnej a edičnej činnosti možno hodnotiť rok 1988 ako úspešný. Súvisí to jednak s koncepciou práce v edičnej oblasti, ale aj s tým, že publikačná činnosť vyplýva z analýz nových výskumných zistení.

a/ V r. 1988 vyšla vo vydavateľstve Pravda monografia J. Výrosta a A. Zeľovej Sociálnopsychologický výskum národnostných vzťahov. Do tlače bol zadaný rukopis J. Výrosta Sociálnopsychologický výskum postojov.

Z publikácií a zborníkov, ktoré sú tlačené malotirážou, SvÚ SAV v uplynulom vydal:

- Základné otázky pohraničnej spolupráce krajín - členov RVHP. Zborník z rovnomeného seminára. SvÚ SAV, Košice, 1988.
- Teoretické a metodologické východiská výskumu cigánskej rodiny a výskumu integračného procesu cigánskych obyvateľov. Zborník z rovnomeného seminára. SvÚ SAV, Košice, 1988.

Do tlače boli pripravené:

- zborník Vývoj a postavenie ukrajinskej národnosti na Slovensku v rokoch výstavby socializmu.

b/ Z periodických publikácií SvÚ SAV vydáva interný vedecký bulletin Vedecké informácie SvÚ SAV. V r. 1988 boli vydané jeho 2 čísla /1988/1 a 1988/2/.

Cekove bolo v r. 1988 spracovaných a zaslaných do redakcií Časopisov a zborníkov z podujatí 78 vedeckých štúdií

a odborných článkov. Z celoštátnych časopisov boli príspevky adresované do Sociológie, Impulsu, Slovenského národopisu, Čsl. psychologie a ďalších. Zároveň bolo v uplynulom roku publikovaných 17 vedeckých štúdií a odborných článkov /v časopisoch Sociologia, Historický časopis, Studia psychologica ai./ a rôznych odborných zborníkoch.

8. Kádrový, personálny a sociálny rozvoj

8.1. Plnenie úloh plánu kádrového, personálneho a sociálneho rozvoja

V oblasti kádrového rozvoja pre rok 1988 jednou z ťažiskových úloh bola príprava nového organizačného poriadku pracoviska. Zmenou oproti predchádzajúcemu obdobiu, kedy oddelenia ústavu predstavujú zároveň vedné odbory rozvíjané v podmienkach SvÚ SAV, je, že základnou organizačnou jednotkou v ďalšom období budú oddelenia - tímy, vytvorené v rámci riešených úloh ŠPZV. Okrem nich budú existovať útvary, reprezentujúce vedné disciplíny - odbory, ktorých úlohou bude predovšetkým garantovať ich rozvoj a optimalizovať zapojenie vednej disciplíny do riešenia výskumných úloh. Vzhľadom k tomu, že voľby zodpovedných riešiteľov výskumných úloh, t.j. budúcich vedúcich oddelení v pracovných kolektívoch sa uskutočnili v decembri 1987, v roku 1988 bolo potrebné uskutočniť iba voľby vedúcich odborov, čo sa uskutočnilo v decembri 1988.

Plán v oblasti personálneho rozvoja na rok 1988 predpokladal, že na ústave bude 30 pracovníkov na mzdovom fonde,

čo zodpovedá aj skutočnosti. Plánované počty jednotlivých kategórií pracovníkov na súčasných oddeleniach boli takisto zachované. Vnútoraná kvalifikačná skladba v rozhodujúcich kategóriách pracovníkov sa vyvíjala nasledovne: Plán kádrového, personálneho a sociálneho rozvoja na 8. päťročnicu sformuloval úlohu, že do roku 1990 na SvÚ SAV má pôsobiť 5 samostatných vedeckých pracovníkov. V priebehu roku 1988 boli do tejto kategórie preradení dvaja pracovníci a ich celkový počet vzrástol na 4, čo vytvára dobré predpoklady pre splnenie danej úlohy už v roku 1989. Plán ďalej predpokladal, že na oddelení sociálnej psychológie bude do roku 1990 pôsobiť 7 vedeckých pracovníkov - skutočnosť k záveru roku 1988 je 6 pracovníkov, na oddelení histórie plán určoval 5 vedeckých pracovníkov, skutočnosť sú 2 - avšak aj na tomto oddelení sú predpoklady pre splnenie tejto úlohy. Iná je situácia na oddelení sociológie, kde vývoj v rámci vedeckej prípravy už v súčasnosti ukazuje, že sa plánovaný počet 6 vedeckých pracovníkov v roku 1990 nepodari naplniť.

Plnenie úloh v oblasti sociálneho rozvoja sa v spolupráci so ZO ROH hodnotilo 2-krát ročne a tvorí aj súčasť kolektívnej zmluvy. Analýza ukazuje, že sa stanovené úlohy aj v roku 1988 plnili dôsledne.

8.3. SvÚ SAV pravidelne organizuje súťaž mladých vedeckých pracovníkov. V r. 1988 sa jej zúčastnilo 6 pracovníkov z nich 3 boli navrhnutí na ocenenie cenou P SAV a SÚV SZM. Pracovníci SvÚ SAV dosiahli v predchádzajúcom období veľmi dobré výsledky. Za rok 1987 bola už po druhýkrát ocenená

práca PhDr. V. Paukoviča, čo bolo už tretie ocenenie pracoviska SvÚ SAV v doterajšej krátkej histórii súťaže.

8.4. Na všetky vedúce funkcie podľa doteraz platného organizačného poriadku boli určené kádrové rezervy, ktorých činnosť bola v spolupráci so ZO KSS hodnotená 2-krát ročne. V súvislosti s prechodom na nový organizačný poriadok platný od 1. 1. 1989 bude potrebné opätovne a komplexne sa zaoberať touto otázkou. Táto úloha bude zahrnutá do Akčného plánu ústavu na rok 1989. Kádrové rezervy pre technickú pomoc rozvojovým krajinám na pracovisku nie sú pripravované.

8.5. Pracovníkom SvÚ SAV neboli v r. 1988 udelené vedecké hodnosti mimo ČSAV a SAV.

8.6. V r. 1988 sa uskutočnili 4 periodické atestácie na zasadnutí atestačnej komisie dňa 30. augusta 1988. V rámci atestácií boli predložené návrhy na preradenie do kvalifikačnej triedy II. a. u všetkých hodnotených pracovníkov. Atestačná komisia z nich na preradenie doporučila PhDr. V. Bačovú, CSc., PaedDr. Š. Šutaja, CSc. a PhDr. A. Zeľovú, CSc. Komisia SAV pre posudzovanie vedeckej kvalifikácie dňa 27. 10. 1988 rozhodla priznať kvalifikačný stupeň II.a. PhDr. V. Bačovej, CSc. a PaedDr. Š. Šutajovi, CSc.

9. Výsledky rozvoja pracovnej iniciatívy

9.1. Zameranie pracovnej iniciatívy

Súťaženie 3 kolektívov odborných oddelení /histórie,

sociálnej psychológie, sociológie/ bolo zamerané predovšetkým na vedeckovýskumnú a publikačnú činnosť a oblasť mimopracovnej a verejnoprospešnej aktivity. I kolektív /ZIS/ sa zamerával najmä na oblasť dokumentačnú a administratívno-organizačnú, súvisiacu s prácou odborných oddelení.

9.2. V oblasti vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti odborné oddelenia prijali 6 kolektívnych záväzkov.

- BSP Mier pri odd. histórie pripravila ku 40. výročiu Februárového víťazstva 4 referáty pre VS pobočku Slovenskej historickej spoločnosti.
- Seriál článkov /6/ z dejín revolučného robotníckeho hnutia v Košiciach pre VEČER a VS noviny.
- Ďalej sa podľa plánu pracovalo na zbere a dokumentácii archívnych materiálov k dejinám mierového hnutia v Košiciach. Táto úloha prechádza do nasledujúceho súťažného obdobia.
- BSP pri oddelení sociálnej psychológie spracúva históriu sociálnej psychológie na Slovensku od roku 1950. Táto úloha je priebežne plnená a prechádza do nasledujúceho súťažného obdobia.
- Príprava 2 referátov i organizačná príprava zasadnutia VS odbočky psychologickéj spoločnosti zameranej na Psychológiu rodiny.
- príprava databanky údajov zo sociálnej psychológie.

Okrem splnenia záväzkov, obe oddelenia mimo záväzný plán práce a nad záväzky publikovali 30 odborných článkov a štúdií a 44 popularizačno-propagačných článkov pre dennú tlač. S vedeckovýskumnou a publikačnou činnosťou súviseli 2 kolek-

tívne záväzky oddelenia sociológie, ktoré však boli orientované najmä do organizačného zabezpečenia i zasadnutia VS odbočky sociologickej spoločnosti a seminára Mládež a jej sociálny svet.

Podobného charakteru bol aj i záväzok BSP Mier, ktorá zabezpečovala seminár Teoretické a metodologické východiská výskumu cigánskej rodiny a integračného procesu cigánskych obyvateľov.

BSP pri ZIS zabezpečovala administratívne i pomocno-organizačné práce ku kolektívnym záväzkom odd. psychológie, participovala na prepisovaní a príprave materiálov pre uvedené semináre, pri administratívnom spracovaní výskumov a pod.

9.3. Osobitne sa k výročiam a zjazdom záväzky neprijímali - ale všetky boli prijímané s apriornym zreteľom k týmto významným udalostiam.

9.4. Pracovná iniciatíva v medzinárodnej spolupráci zatiaľ na ústave nebola organizovaná.

9.5. Pracovná iniciatíva a socialistické súťaženie na SvÚ SAV bola organizovaná prostredníctvom 4 kolektívov Brigád socialistickej práce. Kolektívy prijali 10 kolektívnych záväzkov /bod 9.2./, ktoré boli rozpísané na jednotlivých členov brigád. V r. 1988 plnilo záväzky a súťažilo 36 pracovníkov.

9.6. V r. 1988 bol PhDr. A. Zeľovej udelený Čestný odznak vlády ČSSR a ÚRO "Vítaz soc. súťaže". Už po druhýkrát

bola ocenená práca PhDr. V. Paukoviča v rámci súťaže mladých vedeckých pracovníkov vypísanej P SAV a SÚV SZM.

9.7. V hodnotenom roku pracovníci v rámci pracovnej iniciatívy prispeli k zlepšeniu a úprave pracovného prostredia v rámci krajskej smeny /132 hodín/ a úprave a očisteniu pracoviska po maľovaní ústavu. Každý pracovník sa podieľal pri úprave svojej pracovne i okolitých priestorov. Tieto práce sme v hodinách nevyhodnocovali.

Po zhodnotení činnosti i perspektívneho plánu činnosti jednotlivých oddelení rozhodli sa 3 kolektívy BSP pokračovať v socialistickej súťaži formou súťaženia v BSP.

Kolektív sociológie uvážil, že v nasledujúcom období bude pracovná iniciatíva organizovaná inou formou než v rámci BSP. V tomto zmysle i v kolektívoch, ktoré pokračujú v súťaži BSP boli navrhnutí:

- 1 členka BSP pri oddelení sociológie
- 3 členovia brigády Mier na bronzový odznak
- 1 členka BSP pri ZIS na bronzový odznak.

Záverom môžeme konštatovať, že prijaté záväzky boli v rozhodujúcej časti splnené. Je však potrebné si v jednotlivých naďalej súťažiacich kolektívoch uvedomiť, že plnenie, najmä záväzkov z oblasti VVČ a publikačnej činnosti je potrebné rovnomernejšie plniť a s väčším dôrazom na posúdenie konkrétneho podielu jednotlivcov.

Záver

Prezentované údaje o postupe prác v riešení výskumných úloh a dosiahnutých výsledkoch poukazujú nato, že rok 1988 bol z hľadiska činnosti SvÚ SAV úspešný. Pozitívne hodnotenie sa opiera o splnenie úloh v oblasti vedeckovýskumnej činnosti. Významne sa na tom podieľajú aj výsledky v oblasti publikačnej činnosti. Oproti predchádzajúcim obdobiam sme zaznamenali významný nárast produkcie odborných /vedeckých/ článkov a štúdií. V roku 1988 ich bolo takmer 80, zatiaľ čo v predchádzajúcom období sa ich počet pohyboval v rozpätí 30 - 60 príspevkov ročne. Pozitívny trend bol zaznamenaný aj vo vývoji kvalifikačnej štruktúry, kde najvýznamnejším bol nárast počtu samostatných vedeckých pracovníkov o dvoch. Z ich celkového počtu /4/ sú traja z oddelenia sociálnej psychológie, čo je dôležitou súčasťou vytvárania podmienok preto, aby mohol ústav v blízkej budúcnosti začať pôsobiť ako školiace pracovisko v danom odbore.

Dosiahnuté výsledky v roku 1988 vytvárajú dobré podmienky pre úspešné zvládnutie hlavných ukazovateľov /výstupov/ v riešení úloh ŠPZV, ktorých príprava je plánovaná v nasledujúcom období. Úroveň spracovania získaných empirických údajov zároveň predstavuje pripravenosť jednotlivých riešiteľských kolektívov pre ich sprostredkovanie spoločenskej praxi a to aj mimo prípravy plánovaných expertíznych a podkladových materiálov. V tomto smere očakávame upresnenie požiadaviek hlavne zo strany komisie mládeže ÚV KSS, SÚV SZM a SOR začiatkom roka 1989.